

פחד דוד

עלון שבועי בענייני פרשת שבוע

אשדוד: רח' האדמו"ר מבעלזא 43 טל. 08-8566233 פקס. 08-8521527
ירושלים: רח' בית וגן 97 טל. 02-6433605 פקס. 02-6433570

יו"ל ע"י מוסדות "אורות חיים ומשה" ישראל
בנשיאות בנש"ק מוריניו ורבינו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א
בן הצדיק המלוב"ן רבי משה אהרן פינטו זצ"ל ונכד הצדיק הקדוש המלוב"ן רבי חיים פינטו זיע"א

עלון מס' 446

פרשת בשלה

שיחה שבועית לפרשת השבוע מאת מו"ר הגה"צ רבינו דוד חנניה פינטו שליט"א

משכיל לדוד

"מחשבה אחת של מוסר"

להתהפך מרע לטוב, מרשע לצדיק. וכעין זה מצינו בגמ' קידושין (מט, ב) "על מנת שאני צדיק אפילו רשע גמור מקודשת שמא הרהר תשובה בדעתו". ונתבונן בדברי הגמ', אדם עומד להתחתן עם אשה אך מתנה איתה תנאי, אומר הוא לה - "הרי את מקודשת לי, על מנת שאני צדיק". אין הוא אומר בינוני, אין הוא אומר דתי, אלא - "צדיק", לא פחות. אפילו היה הוא "רשע גמור", היינו לא רשע במקצת, לא אחד שמועד ונופל מפעם לפעם, אלא "רשע גמור", הרי היא מקודשת, וכל כך למה - "שמא הרהר תשובה". כי אם הרהר תשובה, הרי ברגע אחד נהפך מטמא לטהור, ברגע אחד נהפך מרשע לצדיק. והם הם הדברים, בני ישראל בראותם אמונה מול העיניים, בראותם ניסים ונפלאות על המים, כאשר שמי שמים נפתחו ויכלו להצביע באצבע ולומר - "זה א-לי ואנוהו", קבלו על עצמם אמונה תמימה, עד כדי כך שהתעלו בדרגתם והגיעו לדרגת נבואה. כי זהו כוחו של אדם, להעפיל למעלות הגבוהות ביותר. באחת. מחשבה אחת, היא המבדלת בין בעל תשובה, שאף צדיקים אינם יכולים לעמוד במחיצתו, לרשע גמור.

לומר לך כי "מחשבה אחת של מוסר" כוחה רב! "הרהור אחד של תשובה" כוחו עצום!

אכן זאת ועוד, גם התעוררות רגעית, אם אין משמרים אותה תוך ימים נשכחת מן הלב, כפי שרואים אנו באנשי מצרים, ימים מועטים אחרי מכת בכורות, ימים ספורים אחר ששילחו את בני ישראל ברצון מביתם, למען יפסקו המכות, שוכחים הם הכל והולכים להילחם, כי זהו טבעו האנושי של האדם, לשכוח. ואף בני ישראל מיד אחר מעלתם הגדולה בקריעת ים סוף התלוננו במרה, וכמו כן אחר מתן תורה חטאו בעגל, לאמור לך כי אם אינך משמר את המצב אליו הגעת, סופך שתשכח, כי רוחניות קל לאבדה, כל מעלה רוחנית שקונה האדם, אף אם עבד עליה קשה מאד, קל לאבדה, ככלי זכוכית, כ"ש היכא שנתנה היא לאדם במתנה, כקריעת הים לדור המדבר, וכמתן תורה לבני ישראל.

ומכאן יש לנו לקחת מוסר גדול לעצמנו, כמה מחוייבים אנו להשקיע יום יום בשימור הקיים, בהמשך התבוננות, ואף אם זכינו להתקדם ולעלות במדרגות רוחניות, אל לנו לשקוט על השמרים, אל לנו להסתפק ולנוח על זרי הדפנה, אלא להמשיך ללמוד ולהתמיד, להילחם ולהתעמק, להיאבק ולהתעלות ורק כך ננצח את יצרנו ונזכה לנחול י"ש עולמות.

התורה מתארת את יציאתו של עם ישראל ממצרים, ושמה דגש מיוחד על סדר התרחשות הארועים, ולנו יש ללמוד מכל פסוק ופסוק תילי תילים של חידושים. הנה המצרים משחררים את בני ישראל בבהלה, כבר זמן רב הם טוענים שיש לשחררם - "הטרם תדע כי אבדה מצרים". והנה סוף סוף מגיע הרגע לו ייחלו. בני ישראל יוצאים ממצרים. אך רק רגע אחד עובר, וכבר קמים הם ורודפים אחרי בני ישראל. היתכן? ומה עם מה שהיה עד עתה? מילא פרעה ועבדיו, מעיד עליהם הכתוב כי חיוק ה' את לבבם, בכדי להינקם בהם, אך על שאר העם לא נאמר כי חיוק את לבבם, והם מדוע לא התנגדו? ועוד הביאו את חיינם וסוסייהם? (ועי' רש"י דמכאן טוב שבמצרים הרוג, ועי' נמי באור-החיים הק' משכב"ז).

ובאותו הזמן, בני ישראל בורחים ממצרים, בעצם היום הזה יצאו וצועדים עם כל רכושם אשר לקחו ממצרים, עד שמגיעים הם אל הים, אז רואים כי מאחריהם שועטים סוסייהם של המצרים, נמצאים הם בין הפטיש לסדן, מאחור המצרים מקדימה הים, כבר אין דרך מילוט, או אז צועק משה אל ה' ונעשה לבני ישראל אחד הניסים המפורסמים והגדולים ביותר בהיסטוריה - נס קריעת ים סוף - הים נחלק ל"ב חלקים, והעם עובר בתוך הים בחרבה. אך בכך לא די, בעוד בני ישראל עוברים בחרבה בטח יבשו גנות ופרדסים נטועים סביבותם, והמצרים טובעים בים. וכך רואה עם ישראל כולו, השפחות והעבדים, הערב רב והספקנים, לצד גדולי ישראל, צדיקי האומה וראשיה, את יד ה' בחוזקה, ומגיע לדרגות גבוהות באמונה, כמובא במכילתא דרשב"י (פרק כ', פסוק ט"ו) הובא ברש"י על אתר, ד'ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים'. או אז נעמד משה רבנו להודות להקב"ה בשיר. והנה פלא! העם כולו מצטרף עם משה אל שירתו, ללא כל הכנה מוקדמת וללא כל תיאום מוקדם, "אז ישיר משה ובני ישראל", הנבואה שורה על כל העם כאחד ואומרים הם את אותה שירה.

וגם זה דבר פלא הוא, הכיצד עם ישראל אשר זה עתה יצא ממצרים, ממ"ט שערי טומאה, אשר עוד בעומדו על הים, נזעקו מלאכי השרת ושאלו מה נשתנו אלו מאלו, הללו עובדי עבודה זרה והלו עובדי עבודה זרה, ואפ"ה זוכה הוא למעלת הנבואה? הלא לפני רגע, היו שרויים בתועבת מצרים, בטומאתה וכישופיה, ועתה אומר שירה, ובפרט שהיה זה עוד בטרם קבלו את התורה. הכיצד? אתמהא!
אלא שכאן מגלה לנו התורה מה רב כוחו של אדם. כי אכן ברגע אחד יכול הוא

פרשת בשלה, י"ג שבט תשס"ט

באר שבע	תל אביב	ירושלים	הדלקת נרות
17:00	16:57	16:43	
17:58	17:58	17:56	מוצאי שבת
18:33	18:33	18:35	רבינו תם

הזילולא דצדיקיא

יג - רבי מרדכי מלכוביץ	יז - רבי חיים פלאג'י
יד - רבי בן ציון שמירא, מחכמי ישיבת בית אל	יח - רבי בנימין בינוש פינקל -
טו - רבי דוד סויסה, הצדיק מנמבשרת ציון	יט - ראש ישיבת מיר
טז - רבי שלום מרדכי הכהן שבדרון	יט. רבי שמואל מסלונים

"ה' איש מלחמה"

סיפר המגיד הירושלמי, הגה"צ רבי שבת יודלביץ זצ"ל:

לאחר מלחמת "ששת הימים", בא אלי איזה בחור אחד, חברה'מן, ששירת כחייל בצבא:

"רבי שבת, אני רוצה שתדבר קצת לחיילים. תבוא לחזק אותם ביראת שמים".

"תעזבני לנפשי", ניסיתי להתחמק ממנו, אך ללא הועיל.

הוא שיגר אלי בקשות רבות, כך שבסופו של דבר נתתי את הסכמותי לבוא אל החיילים ולדבר איתם קצת בדברי תורה. בדרכי לבסיס הצבאי, הרהרתי לעצמי, כי סביר להניח שיתאספו שם כמה עשרות חיילים בלבד. אך כאשר נכנסתי למקום, 'נהיה לי חושך בעיניים'. לא עשרות ואף לא מאות. אלפי חיילים...

הם ישבו והמתינו לבושים במדיהם, עם ה"פלאפל" על הכתף וכו', ותארו לעצמכם שהיתה זו תקופה של גאווה צבאית. צה"ל היה אז ערך מקודש, שזכה להערצה עצומה בכל מקום בעולם. כמעט חזרתי לאחורי, אך לא היתה לי ברירה ונכנסתי לאולם.

התיישבתי במקום המוכן לי. וכמובן הייתי טרוד במחשבות לקראת דרשתי, אלא שבד-בד גם האזנתי בחצי-אוזן לנאומו של מפקד בכיר מראשי הצבא. הוא דבר בזוהרות דעת על עניינים צבאיים שונים, כך שנתן לי זמן להכנת הדרשה.

לפתע, לקראת סיום נאומו, נעמד לו המפקד בגזקו, שתק שתיקה קצרה, הגביה את ידו, פני אלי ואמר: "מי לא יודע כי חיל האויר היה שותף מלא לנצחון האחרון של המלחמה? הם הרי התקדמו בכל החזיתות. חיל ההנדסה - נתרמו גם הם במסירות בתחומים אחרים ביותר. חיל רגלים - מסרו את נפשם וקדמו את הצלחת המערכה. בקצור, הנצחון הגדול הגיע בזכות תרומתם של חיילנו ביבשה, באויר ובים. חילים נכבדים, הגיע לכאן רב מירושלים, אולי ממאה שערים ממש או משיבה אחרת, כדי להציג לפניכם את מספר האחוזים שאותם תרמו לנצחון בחורי ישיבות..."

האלפים מחו כף בעוז, ונאומו של המפקד הבכיר - הסתיים: "בבקשה, כבוד הרב", הכריז המפקד בצניות ושוב מחאו אלפי החיילים כפיים.

'מוותרים' על ההרוגים

עליתי על הבמה ופתחתי בדברים, כאשר בפנים אני רותח מזעם:

...חבר'ה. חיילים נכבדים. נשאלה כאן שאלה: מה תרמו בני התורה לנצחון המלחמה? כמה אחוזים העניקו בני הישיבות לנצחון הגדול של הצבא? ובכן, אני אפתח את דברי בתשובה קצרה לגופו של ענין, אחר כך נעסוק בנושאים אחרים: כפי הידוע לי ולכם, התחזית הכללית של מפקדי הצבא היתה, שאנו עומדים בפתחה של מלחמה עגומה. לפני פתיחת המלחמה דברו על כששים אלף הרוגים רח"ל, עד כדי כך שהוחלט להקצות את גינות העיר הגדולות בכמה ערים, לקבורה ארעית בעיצומה של המלחמה. בכמות כזו של הרוגים, שלא תבוא, תגידו לי, מי היה עוסק בקבורתם? בחורי הישיבות, כמובן. הם אלו שהיו מתגייסים לקבורתם, כ'חברא קדישא' המוסרים נפשם למצוה קדושה זו. ואז כמובן, המפקד הנכבד, הנואם, היה מכריז כאן שבני הישיבות תרמו רבות למערכה...

אבל, חיילים נכבדים, הקדוש ברוך הוא יתברך שמו, לא רצה שאנחנו, בני הישיבות, נתבטל מלימוד התורה הקדושה, שהרי כל העולם כולו עומד ומתקיים בזכות התורה, שנאמר "אם לא בריתי יומם ולילה - חוקות שמים וארץ לא שמת". על כן הוכרז בפמליה של מעלה כי הם 'מוותרים' על אותם ששים אלף הרוגים, וזכות למוד התורה הקדושה היא היא שתגן עליהם!

אם כן, אני מודיע בזאת מעל הבמה, כי אנו, בני הישיבות, אנחנו תרמנו לעם ישראל ששים אלף אנשים. כמו כן אנחנו, בני הישיבות, תרמנו את גני העיר בתל אביב ובירושלים... וכי רצונכם דוקא להיות בקברים?! מה אכפת לכם שה' העניק חיים לרבות חיילים, ובמקום קברים ארעיים יש לנו גינות מטופחות עם דשא ירוק? קומו על רגליכם והודו על כך לקדוש ברוך הוא שנתן לכם חיים!

מחיאיות כפיים רמות נשמעו באולם. לא שבת למקומי, אלא החלטתי לתת להם קצת "בשינים", שיבינו מעט כי אם חלילה קימת גאווה בנוסח "כוחי ועוצם ידי", אפשר לאבד את הניסים. וכי הצבא ניצח?! הרי במלחמת "ששת הימים" התרחשו ניסים משונים שאין לתאר. מה יש בכלל להתגאות?! ה' הוא כביכול הגנרל של כל המלחמות, ה' איש מלחמה". כלומר הוא לבדו בעל המלחמות והוא בעל הנצחון.

הגמרא במסכת עבודה זרה (דף ב.) מספרת, שלעתיד לבוא יתכנסו הגויים לפני הקדוש ברוך הוא כדי לבקש ממנו שיתן להם שכר טוב, ויאמרו: "הרבה מלחמות עשינו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל שיעסקו בתורה". יאמר להם הקב"ה: "מלחמות - אני עשיתי, שנאמר: ה' איש מלחמה". דהיינו, המלחמות אינן בשליטת בן אנוש, האדם בסך הכל נגרר לתוכן. מלחמות אינן "העסק הפרטי" של הצבא ואין הוא יכול ליזום מלחמות כרצונו. אל להם "להרים את האף" בגאווה. אוי... "מלחמות - אני עשיתי!"

"ה' איש מלחמה ה' שמו".

חוד הפרשה

נצור לשונך

למה עשית לפלוני?

וכן יש להיזהר, כשמבקש מאת חברו, שייטיב עמו באיזה דבר, והוא משיבו שאינו יכול למלאות בקשתו בזה, שלא ישאלנו "למה עשית טובה זו לפלוני, שהוא בעצמו סיפר לי את הדבר". כי מצוי הוא על ידי דבר כזה, גם כן להעלות תרעומות בלב חברו על אותו פלוני, על שגילה את הדבר לאנשים ואינו יכול להשמיט עצמו מהם. ("הפץ חיים")

1. מנין שבני העלו גם את עצמות שאר השבטים?
2. מתי מתגדל ומתכבד שמו של הקב"ה?

מאוצרו של מורנו ורבנו הגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א

מן האוצר

"ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידם."

הנה ידוע מה שדרשו חז"ל (סנהדרין קו. בכורות ה: ילק"ש אות רסג), מאי לשון רפידים וכו', ר' יהושע אומר שריפו עצמן מדברי תורה.

ונראה לבאר היאך באו בני ישראל לרפות מדברי תורה, שידוע שכשעמדו בני ישראל אצל הים סוף זכו למדרגה גדולה בנבואה, כמ"ש רש"י על פסוק (שמות טז ב) זה אלי ואנוהו, בכבודו נגלה עליהם והיו מראין אותו באצבע, ראתה שפחה על הים מה שלא ראו נביאים. והנה טבע האדם הוא, שכאשר הוא שמגיע למדרגה גדולה, אזי חושב בדעתו שכבר הגיע לתכליתו ואינו צריך עוד לעלות, ועומד מלעבוד עוד לעלות בעבודת ה'.

כיצד באו בני לידי רפיון ידים מן התורה!?

אלא שכבר כתוב בספרים הקדושים, שהאדם הוא בחינת 'הולך', ותמיד צריך לילך ממדרגה למדרגה, ואם אינו הולך למעלה - אז ח"ו הרי הוא יורד למטה, ואינו יכול לעמוד במקום אחד, ולכן אפילו כשעלה האדם למדרגה גבוהה צריך להתאמץ לעלות יותר, כדי שלא ירד למטה.

ויש לומר, שזהו מה שנעשה לבני ישראל אחר קריעת ים סוף, שכיון שעלו למדרגה גבוהה בנבואה, נתעצלו מלעלות יותר, לפי שהם חשבו שכבר הגיעו לתכליתם ואינם צריכים עוד לעלות, לכן ירדו למטה ובאו לידי רפיון ידים מן התורה.

ובדרך זה יש לפרש מ"ש חז"ל כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. דהנה כאשר האדם עולה למדרגה, יש לחשוש שיעמוד מלעבוד לעלות עוד יותר, ויסתפק בהמדרגה שהגיע אליו, ועל ידי כן ירד מטה מטה, לכן הקב"ה מגדל היצה"ר שלו שיהיה גדול ממנו, ויצטרך האדם להתאמץ עצמו עוד בעבודת ה', ועי"ז האדם לא ירד למטה רק יעלה מעלה מעלה.

מן המעיין

המרים במים אחרים מתוקים, אלא המרים עצמם הומתקו.

וכל זאת בכדי להודיע לדורות, לא להתייאש משום דבר, שהרי אפילו המר עצמו עלול ליהפך למתוק.

"ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק" (יח. ט)

משה רבינו ע"ה מבקש מיהושע שיתעסק במלחמת עמלק, ואינו עושה זאת בעצמו, מכיון שהכיר משה שנענשו ישראל על כך שנתעצלו בתורה - רפו ידיהם מן התורה - ומשום כך, מבאר רבינו חיים בן עטר זיע"א, אמר משה: אין ראוי לצאת למלחמה אלא יהושע, זה שנאמר עליו "לא ימיש מתוך האהל", בעסק התורה.

ואמר לו משה ליהושע, שיבחר אנשים כמוותו העוסקים בתורה שיצאו למלחמת עמלק, ובזה יזכו להתגבר עליו. ומסיים האור החיים הקדוש זיע"א ואומר: "וכן היה".

בדרך רמז

"לא נשאר בהם עד אחד" - סופי תיבות "מדד".

לרמז שבמדה שמדדו המצרים להשליך את ילדי ישראל לתוך היאור, בה מדדו להם, ולא נשאר בהם עד אחד.

("קרני רמים").

"וימתקו המים" (טו. כה)

"מים מרים" עולה כמנין 380. אמר לו הקב"ה להוסיף "עץ" דהיינו 160, ביחד הוא 540, ונעשה כמנין "מתק" 540.

("פניני קדם" בשם רבי יעקב מאיר שכתר שליט"א)

"ויקח משה את עצמות יוסף עמו" (יג. ט)

את עוצם ידו - אומר בעל "מגלה עמוקות" - את עצמותו וכח גבורתו של יוסף הצדיק לקח עמו.

וגבורתו של יוסף מה היתה? שלא נקם ונטר לאחיו, אף שמכרוהו לעבד, וזנם וכלכלם מתוך שהוסיף לאהוב אותם. אף משה לא שעה לתואנות בני ישראל שהמרו פיו והתלוננו עליו, אלא סבל באהבה כל טרחם ומשאם במדבר כל הארבעים שנה.

"ויבקעו המים" (יד. כא)

לפירושו של רש"י "אף כל מימות שבעולם נבקעו", הקשה רבי שר שלום מבלז:

לאיזה צורך נבקעו כל מימות שבעולם, והרי "לא עביד קודשא בריך הוא ניסא בכדי"!

וביאר הסבר נפלא: אין 'מים' אלא 'צרות'. וכן דוד אומר בתהלים "באו מים עד נפש". בקיעת המים היתה התשועה. ונבקעו בקריעת ים סוף כל מימות שבעולם, להורות, שכל אימת שתתרגש צרה על עם ישראל - כבר הוכנה לה התרופה, הישועה כהרף עין, מקדמת דנא. כבר הובקע מאז כל המים הזידונים...

"עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה" (טו. ב)

מצינו במדרש, ששרו של מצרים אמר להקב"ה; מה זכות יש להם לישראל שתעשה להם כל הניסים? א"ל עתידין הם לקבל את התורה שהיא 'עוז'. השיב לו; והרי עתידין הם אח"כ לומר 'אלה אלהיך ישראל', ומה תועלת יש בקבלת התורה? אמר לו הקב"ה שעתיד משה רבם לומר והלא "לי" צויתתה "ולהם" לא צויתתה.

ובזה, פירש הגאון רבי שמועון חביליו זצ"ל, מבואר יפה מה שאמר הכתוב "עזי וזמרת יה - ויהי לי לישועה".

"כל מרים הם על כן קרא שמה מרה" (טו. כג)

כלום לא היה נאה יותר לקרוא את שם המקום "מתוק", על שם הנס שנהפכו מים מרים למתוקים?

אכן! כדי להנציח את עיקר גדולת הנס, הסביר רבי שלמה מטשורטקוב, "על כן קרא שמה מרה" - דהיינו שלא נתחלפו המים

תורת חיים

חיים יהודיים בראי פרשת השבוע

חיים, צומחים, קולטים ומשדרים

שמועות שהגיעו לאוזני החוקר הסיני סינג, סיפרו כי הצמחים שזוכים ל"טיפול מוזיקאלי" מבלבלים ופורחים בזכותו. היו אלה שמועות חסרות בסיס. איך אפשר להוכיח דבר כזה?

סינג פיתח מערכת בדיקה מדעית. הוא לקח הרבה צמחים שופעי בריאות, כולם באותו גיל, וחשף אותם - מין אחד בכל פעם - ברדיוס קבוע סביב מקור שהשמיע צלילים של שלושה כלי נגינה. התוצאות היו מעל למשוער: הצמחים פרחו והפיקו זרעים הרבה מעל הממוצע!

אחרי סידרת ניסויים מדעיים חיזקה את הקביעה הזאת, החליטו חקלאים אחדים ליישם את השיטה כדי להגביר את היבולים. הם הקליטו נעימות של מוזיקה והשמיעו אותן ברמקולים, שעה ביום, לשישה זנים של אורז שגדלו בשדות. היבולים שנקצרו היו גדולים ב-25 עד 60 אחוזים מהרגיל.

פטר בנטון, איש משרד החקלאות הקנדי, ניסה להעתיק את השיטה היפאנית - כדי לסייע לקלחי התירס להתמודד במזיקים שגרמו נזק כבד. הוא הקליט קולות שדומים לקולות שמשמיעים עטלפים, והשמיע אותם בשדות. התוצאה: השדות הנגועים התאוששו במהירות מדהימה.

הרעיון המהפכני הזה התקבל על ידי המדע השמרני בבוז ובאי-אמון מוחלט. אבל ככל שהתרבו ההוכחות, לא היה מי שיכל לסתור את הממצאים. בספר חדש על עולמו המסתורי של הצומח שיצא לאור בבריטניה, נפרשת בפנינו היריעה כולה שחושפת טפח מהעולם הזה. מדענים בעלי שם קובעים ללא ספק: הצמחים חיים ומרגישים, קולטים ומשדרים!

הם צועקים!

גם רוסיה הסובייטית עסקה בחקר החיים המסתוריים של הצמחים. ה"פראבדה" הצהיר לפני כשלושים שנה, בכותרת ענק:

"צמחים מדברים. כן, הם צועקים! רק למראית עין אדם הם נושאים את כאבם בדומיה". בכתבה תיאר הכתב רשמי ביקור, במעבדה לאקלים מלאכותי באקדמיה המוסקבאית המפורסמת למדעי החקלאות.

"נבט של שעורה, ששורשיו הוטבלו במים רותחים, צווה לנגד עיני. פשוטו כמשמעו. 'קולו' של הצמח נרשם על ידי מכשיר אלקטרוני רגיש. כמי שנטרפה עליו דעתו, היה העט של המכשיר משרבט על הנייר את ייסורי המוות של נבט השעורה".

הניסויים הרוסיים העידו כי צמחים קולטים אותות מסביבתם ומשדרים אותם.

מרסל פוגל, כימאי צעיר מקליפורניה, שקד על יצירת קשר של "יחסי גומלין" עם הצמחים שברשותו. מסקנתו החד משמעית היא שאכן תשומת הלב והאהדה שמרעיפים על צמח, משפיעים עליו לפרוח ולהתפתח, וכן להיפך.

באחד הניסויים שתועדו, קטף פוגל שני עלים משיח מסויים והניח אחד מהם על השולחן והשני - סמוך למיטתו. לאחד הקדיש תשומת לב מרובה, מהשני התעלם.

"בכל בוקר כשאני מתעורר, סיפר אני מסתכל בעלה שלידי מיטתי ורוצה שהוא ימשיך לחיות. אני מקדיש תשומת לב לעלה השני".

כעבור חודש הזמין פוגל את עמיתיו בחברת אי.בי.אם, שבה עבד. הם בקושי האמינו לו: העלה שהתעלם ממנו, היה כמוש ונבול לגמרי. השני, זה שהניח ליד מיטתו, היה ירוק ורענן כולו!

ואנו, לומדי התורה, יודעים מה שכל ילד יהודי קטן יודע - מבלי להיזקק למיכשור האלקטרוני המתוחכם - לצטט מתוך הסיפור, את הבריייתא השגורה על לשוננו: "תניא, רבי נתן אומר כשהוא שוחק אומר 'הדק היטב היטב הדק' מפני שהקול יפה לבשרים..."

יום ט"ו בשבט "ראש השנה לאילנות", מהווה נקודת ציון חשובה במבט היהודי על עולם הצומח, זה שנדמה לנו כ'דומם', בעוד שחז"ל הקדושים מגלים לנו בכמה וכמה מקומות על כך שעולם הצומח

מפנים רגשות ובשעת הצורך אף מבטא כאב.

כך נאמר בפרקי דרבי אליעזר (פרק לד): "בשעה שכורתים את עץ האילן, קולו הולך מסוף העולם ועד סופו, ואין קולו נשמע".

מפעים! האילן זועק, קולו הולך ומהדהד בכל רחבי הארץ, אך אנו, בני האדם, איננו מסוגלים לשמוע אותו.

שפה מיוחדת יש להם לצמחים, חכמי ישראל ידעו והבינו את השפה ולעיתים גם השתמשו בה. "אמרו עליו על רבי יוחנן בן זכאי שלא הניח מקרא ומשנה הלכות ואגדות וכו', שיחת מלאכי השרת, שיחת שדים ושיחת דקלים".

הנה כך מסופר במדרש (מדרש רבה במדבר ג):

"מעשה בתמורה אחת שהיתה עומדת בחמתן (שם מקום), ולא היתה עושה פירות. והיו מרכיבים אותה, ולא היתה עושה פירות".

"אמר להם רבי תנחומא: דקלי תמורה היא רואה מריחו והיא מתאוה לה בלבה. הביאו ממנה והרכיבו אותה, ומיד עשתה פירות".

חכמי ישראל ברוחב בינתם הבינו לליבם של הדקלים, ידעו מה מציק להם וכיצד פותרים את 'בעיותיהם'. מי שברא את העולם, הרי הוא מכיר את מסתרי וסודות בריאתו. וכל פרט אשר מצא לנכון לגלותו, בתורה שבכתב או שבעל פה, נשמר והועבר על ידי חכמי עמינו מדור לדור.

המחט זינקה כלפי מעלה

עם ההתפתחות המדע המודרני והמחקר הפיזי, והשפע הא-להי שהושפע בדור האחרון לבני האדם, פורסמו עובדות אחדות שהיכו גלים בעולם הרחב, והיכו על לב המסרבים להאמין בבורא העולם ובנצחיותו.

מחקר מרתק מצוטט בחוברת "תורה ומדע", השופך אור נוסף על גילוי עולמם המופלא של הצמחים. מחקר מרתק ועלום זה, החל למעשה "במקרה". מומחה פוליגרף (מכונת אמת) אמריקני, ערך מתוך שיעמום, ניסוי לא מוסבר. הוא חיבר את האלקטרודות של הפוליגרף - לא לאדם חי אלא לעלים של צמח שגדל במשרדו. למרבה ההפתעה הצמח הגיב.

המומחה המופתע רצה לקבל תגובה חזקה יותר. הוא החליט לשרוף את העלה. עוד לפני שעשה תנועה כלשהי, "זינקה" המחט באופן דרמטי כלפי מעלה. ממש כאילו נבדק באותה שעה אדם שהתנסה בפרץ רגשות עז! העלה - ש"עיניו" כנראה רואות יותר מאשר עיני בשר ודם, פשוט הרגיש בסכנה הקרבה.

זו היתה רק ההתחלה. המומחה האמריקני זנח את כל עיסוקיו, והתמסר לחקר סגולותיהם המופלאות של הצמחים. "עד מהרה", כך כתב, "גיליתי שהצמחים רואים טוב יותר ללא עינים, וחשים טוב יותר - ללא מערכת עצבים!"

הוא גדש את מעבדתו בסוגים רבים של צמחים. עד מהרה התברר לו דבר נוסף: הצמחים מגיבים לא רק על איומים כלפיהם, אלא גם על איומים בלתי מוחשיים. כאשר נכנס לחדר אדם שלא רחש חיבה לצמחים, הם הגיבו ב"חלחלה" משלהם. כאשר יצור חי, למשל עכביש שנמלט מאויבו, נפגע, הגיבו הצמחים בזעזוע.